

Zadržování ze strany policie

*Výňatek z druhé obecné zprávy CPT,
publikované v roce 1992*

36. CPT přikládá mimořádný význam třem právům osob omezených na svobodě policií: právo dotčené osoby, aby byla o jejím zadržování informována třetí strana podle vlastního výběru (rodinný příslušník, přítel, konzulát), právo na přístup k právnímu zástupci a právo požádat o vyšetření lékaře podle svého výběru (vedle vyšetření provedeného lékařem povoláním policejními orgány).¹ Tato práva představují podle CPT tři základní záruky proti špatnému zacházení se zadržovanými osobami a musí být uplatňována od počátku zbavení svobody bez ohledu na to, jak je tento akt označován v konkrétním právním systému (zatčení, zadržení atd.).

37. Osoby zbavené svobody by měly být bezodkladně informovány o všech svých právech, včetně práv uvedených v odstavci 36. Dále by měly být přesně vymezeny všechny možnosti státních orgánů odložit uplatnění některého z dále uvedených práv s cílem chránit zájmy spravedlnosti. Obzvláště s ohledem na právo na přístup k právnímu zástupci a právo požádat o vyšetření jiným lékařem než tím, kterého přivolá policie, by jakoukoli potřebu odkladu při uplatnění těchto práv měly odstranit systémy umožňující výjimečně si vybrat právního zástupce a lékaře z předem připraveného seznamu vypracovaného v součinnosti s příslušnými stavovskými organizacemi.

38. Přístup osob zadržovaných policií k právnímu zástupci by měl zahrnovat právo na kontakt s právním zástupcem a na návštěvu z jeho strany (v obou případech za podmínek garantujících důvěrnost jejich rozhovorů) a zásadně i právo na jeho přítomnost během výslechu.

Pokud se jedná o lékařské vyšetření osob zadržovaných policií, všechna taková vyšetření by měla být vykonána mimo doslech a nejlépe mimo dohled policistů. Dále by měl lékař oficiálně zaznamenávat výsledky všech vyšetření, prohlášení zadržované osoby i vlastní závěry. Tyto závěry by měly být poskytnuty jak zadržované osobě, tak jejímu právnímu zástupci.

39. Pokud se jedná o postup při provádění výslechu, CPT je toho názoru, že by měla existovat jasná pravidla nebo instrukce, které by upravovaly způsob vedení výslechů. Tyto by měly upravovat mezi jinými následující záležitosti: informování zadržované osoby o totožnosti (jméno a/nebo číslo) osob přítomných při výslechu, přípustnou délku výslechu, přestávky na odpočinek mezi více výslechy a přestávky během výslechu, místa, v nichž je možno výslechy provádět, jestli může být po zadržované osobě vyžadováno, aby během výslechu stála, výslech osob, které jsou pod vlivem drog, alkoholu atd. Rovněž je nutné požadovat, aby byly systematicky uchovávány záznamy o počátku a konci výslechu, a o veškerých požadavcích, které zadržovaná osoba uvede během výslechu a o osobách přítomných během každého výslechu.

¹ Toto právo bylo následně přeformulováno následovně: právo na přístup k lékaři včetně práva nechat se vyšetřit, pokud si to zadržovaná osoba přeje, lékařem podle vlastního výběru (vedle vyšetření, které provede lékař povoláním policejními orgány).

CPT dodává, že další užitečnou zárukou proti špatnému zacházení se zadržovanými osobami představuje elektronické zaznamenávání výsledků (tato záruka má rovněž podstatné výhody pro policii).

40. CPT je toho názoru, že základní záruky přiznané osobám zadržovaným na policii by se posílily (a práci policistů by to mohlo pravděpodobně výrazně usnadnit), kdyby se vedl jeden úplný spis o každé zadržované osobě, v němž by byly zaznamenány veškeré skutečnosti týkající se zadržování osoby a s ní prováděných úkonů (kdy byla zbavena svobody a z jakých důvodů; kdy byla poučena o svých právech; známky poranění, duševní poruchy atd.; kdy se kontaktovala s příbuzným/konzulátem a právním zástupcem a kdy jimi byla navštívena; kdy jí bylo podána strava; kdy byla vyslechnuta; kdy byla převezena jinam nebo propuštěna, atd.). V souvislosti s některými náležitostmi (např. předměty patřící zadržované osobě, skutečnost, že byla poučena o svých právech a že se jich dovolávala nebo že je nevyužila) by měl být získán podpis zadržované osoby, případná absence podpisu by měla být vysvětlena. K tomuto záznamu by měl mít přístup právní zástupce zadržované osoby.

41. Další podstatnou zárukou představuje existence nezávislého mechanismu pro šetření stížností týkajících se zacházení během zadržování na policejní stanici.

42. Zadržování na policejní stanici je v zásadě poměrně krátkodobé. Nelze tudíž očekávat stejně dobré materiální podmínky na policejních stanicích jako v jiných zařízeních, kde jsou osoby zadržovány dlouhodobě. Nicméně určité základní materiální požadavky by měly být splněny.

Všechny policejní cely by měly mít přiměřenou velikost pro takový počet osob, který je obvyklé do nich umísťovat, měly by mít vyhovující osvětlení (tj. dostatečné pro čtení, s výjimkou doby vyhrazené pro spánek) a větrání; do cel by mělo nejlépe proudit denní světlo. Cely by navíc měly být vybaveny zařízením pro odpočinek (např. židlí připevněnou k podlaze nebo lavičkou) a osobám, které jsou nuceny v nich zůstat přes noc, by měly být poskytnuty čisté matrace a pokrývky.

Zadržovaným osobám by mělo být umožněno vykonávat svoje fyziologické potřeby v čistých a slušných podmínkách a měly by mít zajištěn přístup k umývárnam. Jídlo by jim mělo být dáváno ve vhodných denních dobách včetně nejméně jednoho úplného jídla (tj. něčeho vydatnějšího než je obložený chléb) denně.²

43. Složitou záležitost představuje stanovení přijatelné velikosti policejní cely (nebo jakéhokoli jiného druhu místnosti pro zadržované osoby). Při takovém vyměřování musí být vzato v potaz více okolností. Delegace CPT cítily potřebu poskytnout alespoň přibližné vodítko v této oblasti. Při posuzování policejních cel používaných pro zadržování jedné osoby po dobu přesahující několik hodin je používáno následující kritérium (které představuje spíše žádoucí úroveň než minimální standard): plocha okolo 7 čtverečných metrů, vzdálenost mezi stěnami 2 nebo více metrů, vzdálenost mezi podlahou a stropem 2,5 metru.

² CPT rovněž prosazuje, aby osoby zadržované na policejní stanici po dobu 24 a více hodin měly pokud možno každý den pohyb venku na čerstvém vzduchu.